

men is alleen Gods. Niet onze autori-
 God vloekt, wie zal
 kt, wie zal dan bou-
 zal dan aannemen
 al dan insluiten? En
 ijke uitsluiting. Wij
 rechten, haar grond-
 nbaring. Bedient de
 óók voor wat deze
 axioma's betreft
 tan. Opdat het kruis
 andalon, die groote
 niet te niet gedaan
 in den hemel hier
 arde bindt.
 ich losmaken van
 een „tucht“, die in
 de in de Kerken
 uit de Schrift ont-
 staat daar het vree-
 a Rechter hoven, en
 óóven niet gebou-
 waar wél gebonden
 an beveelt de Rech-
 schen-van-beneden
 ilig Schisma uit te
 hier beneden. Dan
 w blijft aan het uit-
 verklaren te verwer-
 de „tucht“ van de
 iinklijke Residentie
 , waar onze Koning
 waar het centrum
 waarvan wij burgers
 door onze samen-
 rders-hier-beneden
 de broeders, die
 a der goede trouw
 onen; hun samen-
 enrotten tegen God

wat de personen betreft, zich niet vermeten, profet, psalmist of ook apostel na te bootsen, aan wie bijzondere openbaring van Godswege toegekomen is, óók aangaande personen. Doch wat de grondregelen aangaat: hij durft de vloek-psalmen overnemen. Scherper gezegd: hij durft het niet te laten.

Nu, zó'n man was, bij het lezen van het Oude Testament, die Christus-apostel Paulus. Hij durft het niet te laten, die psalmen als Gods Woord te eeren. En, onderwijl hij zulks aan zich bekent, komt over hem de Geest van God, die inspireert, en zeer bijzondere inhouden aan hem zeer bijzonder openbaart, en die hem aandrijft tot het schrijven van zijn geweldigen brief aan de Galaten. Het is die Geest van God, die Paulus aandrijft tot het schrijven óók van zijn proza-van-den-vloek. Het apostolisch proza: och, of zich ook snijden lieten, die u onrustig maken.

Wie waren het, die destijds de kerk onrustig maakten? Het waren de menschen der kwade, der eigenwillige binding. Zij eischten van de geloovigen de onderhouding van allerlei wetsbepaling uit den eeredienst van Mozes. Ze wilden bijzonderlijk, dat ook de christen zich en zijn kind nog zou doen besnijden: al was het bloed van Christus uitgestort, toch moest óók het eigen bloed der christenen nog vloeien, meenden zij. Feestdagen, spijsgeboden, en zoo nog wel wat meer, werd bindend verklaard. Bindend voorschift. Conditie voor kerk-gemeenschap en voor ambtsdienst.

Maar in die binding waren ze dan niet eens nog consequent. Ze waren geen dweper, geen fanatici. Veeleer waren ze diplomaten: zij eischten geen *algeheele* binding (6:13); men kon bij hen in veel gevallen ook wel dispensatie krijgen. Het ging hun niet zoozeer om hun bindingstheorie, en om den inhoud van wat zij bindend verklaarden, als wel om *versteving van hun machtspositie* (6:12, 13; 4:17). Vooral op één man hadden zij het gemunt: den éénen, die de waarheid hun zeide, en het riskeerde, deswege hun „vijand“ genaamd te worden... bij de betooverden (3:1).

En nu die ééne? Die Paulus?

Hij is geen dichter van professie: zijn lange zinnen, die niet afloopen, bewijzen het wel. Maar over hem komt de Geest: nu gaat hij vloeken. Vloeken in proza. Werden die menschen, die de gemeente van Christus' vrijgekochten verontrusten met hun bindingsdecreten, nu maar zelf gesnedenen, d.i. ontmanden, eenun-chen. Waren ze met hun binding aan den eisch van bloedstorting-in-besnijdenis nu maar eens zó consequent, dat ze ook het mes in eigen lichaam gingen zetten, of lieten zetten! Dan waren ze in hun fanatisme straks ook zelf gesnedenen. En dan? Dan gold, juist op hun eigen „oudtestamentisch“ standpunt, voor hen de regel van Deut. 23:1: geen ontmande, noch gesnedenen, mag in de vergadering des Heeren worden toegelaten. Zó iemand staat buiten den tempel, buiten het bondsvolk; hij kan niet communiceren. Welaan: die binders-van-de-vrijkerk, ze zitten met de door Christus vrijgekochten aan één tafel. Moge hun aanzitten aan die tafel zó verlopen, dat ze zich in die tafel verstriken. *Hun tafel worde hun een strik!* Een val. Hun kerkmanipulaties mogen doodloopen in het slop, waarin ze eerst de kerk gejaagd hebben. Mogen zij met hun binding en hun excommunicatie tenslotte zichzelf al bindend excommuniceren: het zou dan gedaan zijn met hun verstoring van de rust der vrijheid, die in Christus Jezus is.

Een verwensching?

Jawel, een *apostolische* verwensching.

En zij is sterk van ingehouden drift. Ze „pakt“ de drijvers op hun eigen leuzen. Zij zeggen op te komen voor het Oude Testament, de wet van Mozes. Maar Mozes kennen doen zij niet. Zij kennen hem wel als man-van-binding, maar niet als type-des-ontbinders, type van den Middelaar van het genadeverbond. Zij rukken wet en evangelie uit elkaar; zij staan de zending tegen, en maken van de kerk een sectetje, gebonden aan een aantal *willekeurige* gekozen formules. Hadden zij oog voor de volle Schrift, Paulus zou de eerste zijn om het Jesaja na te zingen: dat de God-der-brede-kerk ook aan de gesnedenen straks een plaats gunt in Zijn huis: Jesaja 56:4, 5. Want zóó zegt de

Heere van de ontmanden: wie mijne Sabbathen houden, en dat verkiezen, waarin ik welgeval- len heb, en vasthouden aan mijn verbond, aan dezen geef ik in mijn huis en binnen mijne muren een gedenkteken en een naam, — aldus de troostprofeet Jesaja. Dat is een belofte aan de gesnedenen, de ontmanden, die naar ge- nade snakken. Weliswaar geen onvoorwaar- delijke, doch een belofte, „ingeleid door eene conditie“ (Ridderbos, J., Korte Verkl. 167). De conditie is: wetsgetrouwheid, die „in den diep- sten grond eene zaak des geloofs is“ (Ridder- bos); en „op deze voorwaarde nu volgt de God- delijke belofte: dat hun een goede naam in de kerk gegeven zal worden, een wel niet licha- melijk, doch niettemin *geestelijk* vaderschap. Vaders-in-Israel zullen zij worden. Zij loopen niet dood in het kerkloot, al waren ze er bang voor, en al schenen ze ook daarvoor te zijn voorbestemd, omdat ze geen kinderen ooit zouden kunnen krijgen, en niet vaders-in-Israel zouden kunnen worden in *letterlijken* zin.

Kijk, dat is genade. Dat is die zalige ontbin- ding van gebondenen, die aan onvruchtbaren geestelijk kroost toezegt, aan slopbewoners vrije passage langs den hoofdweg, aan gebon- denen vrijheid, aan geketenden vrijen armslag, aan de gekerkerden lucht, lucht. Hadden de bin- dingsmaniakken, die de Galaten met hun wets- aphorismen verontrustten, maar die *ontbin- dendstendenz* verstaan: ze waren dan op den Breeden Weg der Vrijheid-die-in-Christus-is geplaatst, naast Paulus.

Maar nu zij van dien Hoofdweg af de zielen in het slop, neen, niet eens van de wet (want Mozes' echte wet was *doortocht* naar Chris- tus' evangelie), doch van hun willekeurige wets- aphorismen sturen, nu moge hun de doortocht, die Jesaja aan proselieten en aan ontmanden gunt, afgesneden worden. Nu moge voor hen- zelf de wet worden wat zij in hun onderwijs voor anderen haars ondanks *gemáákt* wordt: een drijfster-met-de-zweep, een harde bood- schap, een zuur gezicht: ontmanden hebben hier geen plaats, en daarmee uit. Conditie, con- ditie, slaat hier de klok. En geen belofte-met- conditie. Want de conditie van Jesaja en van Paulus, die is conditie bij een *genadebelofte*. Maar de conditie van die judaïsten, die de kerk van de Galaten binden en verscheuren, die is conditie voor een *notariele uitkeering* van wat „verdiend“ is door uzelf.

Zoo kan de apostel verwenschen. Zoo willen ook wij op zijn gezag zakelijk verwenschen. Ambtelijk verwenschen. Wij verwenschen de binding, die niet naar Christus' Woord is. Wij verwenschen ze naar het slop. Op dat er door- tocht zij voor het ongehinderd evangelie. Vrij- heid voor de gesnedenen. Maar het slop voor hunne snijders. Al loopen er ook prinsen uit de vrijgemaakte kerk, — het *Woord blijft staan*: het is een eenheid van bondszegen en van bondsvervloeking. Moge verdorren wie de sappen van Gods kerk verandert in zomer- droogten: moge hij verdorren in dit zijn tegen- deel-van-ambt. Opdat geen ontmande-door-ge- weld, die uit den Grooten Ontbinder leven wil, ooit zegge: ik ben een dorre boom (Jes. 56:3). Twist met hun twisters, Hemelheer.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Van gesloten deuren en sleutelmacht.

In ons vorig artikel gaven wij aandacht aan de hoofd- zaak van het „geval“ Cand. Schilder, in verband met den brief, dien Prof. Grosheide daarover als informatie aan Ds Waagmeester, den 30en September 1944 geschreven heeft. Die hoofdzakelijk betrof de kwestie van de synodale sacramentale. Nu moge die sacramentale kwestie, in ver- band met de beruchte „binding“ het belangrijkste moment zijn in dit conflict, (we komen er op terug), — men meene toch nooit dat zij daar geïsoleerd zou staan zonder ver- band met een heele *praktijk en theorie van kerkelijk handelen* in den breedsten zin des woords. Het is niet uit lust om verschillen te accentueeren, wanneer we thans ook hierop gaan wijzen. Maar we doen dit, omdat naar onze overtuiging zulke openhartige analyse de eenige gezonde mogelijkheid tot heusche sanering biedt.

Daarom willen we, in directe aansluiting aan het als punt 1 aangeduide gedeelte van Prof. Grosheide's geciteerden informatiebrief, nu iets zeggen over de *sfeer waarin, en de wijze waarop* de zaak van Cand. Schilder door deputaten werd behandeld. Omdat we dit doen als commentaar op bedoeld informatie-schrijven, zijn we daarbij nog onvolledig; het gaat nu bepaald over den

opzet van de samenspreking der deputaten met candi- daten, en het principieel *stijlverschil* dat daarbij open- baar is geworden.

Prof. Grosheide begint met aan Ds Waagmeester iets te zeggen omtrent een door Cand. Schilder gemaakt kort verslag der samenspreking op 15 Maart n.l.

„Het is geen officieel verslag, het is niet door depu- taten aanvaard“ (1e). Inderdaad. Dat liet ik zelf dan ook duidelijk uitkomen in den tekst van het verslag en het opschrift erboven. Dit verslag was niet anders dan een summier weergave van het karakter der bespreking, door mij opgesteld ten behoeve van den kerkeraad van Noordeloos, aan welken ik niet alleen mondelinge, maar ook schriftelijke rekenschap telkenmale meende schuldig te zijn. Ds Waagmeester ontving daarvan, gelijktijdig met copieën van verwante stukken, op zijn verzoek om informatie, een afschrift. Wat Prof. Grosheide dezen predikant hier mededeelt, werd dus ook in dit „verslag“ zelf reeds duidelijk genoeg gezegd.

Waarom maakt Prof. Grosheide daarover toch een aparte opmerking en waarom plaatsten wij juist hier een noot? Omdat dit inderdaad een gevoelig puntje is ge- weest op den 15en Maart 1944, in het lokaal bij de Kei- zersgracht te Amsterdam. Aan deze paar woorden zit n.l. een klein, maar typeerend incident vast. Tot nu toe heb ik ervan afgezien publiciteit daaraan te geven; het leek mij onnodig, wel „oibbaar“ maar niet „stichtelijk“. Thans echter maakt de houding van Prof. Grosheide zelf, deze brief eigenlijk ook reeds, maar niet minder de zeer recente uittalingen van den hoogleeraar-deputaat in on- derscheiden „voorlichting“ het noodig opening van zaken te geven, daar deze thans, in een bedorven voor- lichtingsfeer, eerste eisch is om tot „stichting“, dit is opbouw der Kerk, te komen.

Welnu, waarom ligt daar wél een officieel verslag van 15 Maart van mijn hand, ten behoeve allereerst van Noordeloos, en waarom niet een officieel, door depu- taten aanvaard verslag? Die vraag heeft enige historie.

Vóórdat de samenspreking met deputaten op 15 Maart zou geschieden, schreef ik een brief aan deputaten p.a. Prof. Grosheide, waarin ik van tevoren den wensch uitte, dat van de samenspreking een officieel verslag zou wor- den gemaakt, hetwelk dus van beide kanten zou worden aanvaard; dit verslag zou dan tevens als rapport dienst moeten doen. Tevens deelde ik in dit schrijven mede, dat ik tijdens de samenspreking geen enkele beslissing nemen zou, maar eerst later, door schriftelijke mede- deeling.

Dat was dus vóór de vergadering. En nu de vergade- ring zelf. (aanwezig deputaten: Prof. Grosheide, Ds B. van Halsema, Dr. W. G. Harrenstein, cand. J. F. Hey, cand. H. J. Schilder, als toehoorders, namens de classis Go- tinchem Ds D. J. Coumou en Ds H. Th. van Munster).

Na de opening en het gebed door den voorzitter Prof. Grosheide, haalde ik uit mijn tasch een blocnote te voor- schijn en legde deze open op tafel, voor schrijven gereed.

Op dit moment begon echter ook de voorzitter heftig te gebaren en driftig te bevelen: „Weg dat blocnote! Weg dat blocnote! Er wordt hier niet geschreven. Het is hier een vertrouwelijke samenspreking, waarin we ons vrij uit moeten spreken, zonder elkaar op elk woord vast te leggen. U hebt daar ook in Uw brief over geschreven, maar deputaten zijn het daar niet mee eens; er wordt hier geen verslag gemaakt!“ (de weergave van deze woorden is vrij uit het geheugen, maar ik neem haar als zakelijk geheel juist, en bovendien grootendeels letterlijk weer- gegeven, volkomen voor mijn rekening). In het gesprek (of poging daartoe), dat daarop volgde legde de voor- zitter herhaaldelijk nadruk op het feit, dat deze ver- gadering, door de kandidaten moest worden gezien als een „VERTROUWELIJKE en GEMOEDELIJKE samen- spreking“, waarvan de bedoeling was om ons (candi- daten) „zoo spoedig mogelijk in de pastorie“ te helpen. En in dit raam der vertrouwelijk- en gemoedelijkheid als methode bij het playeven van het pad naar de pastorie in deze gevallen, was er, volgens Prof. Grosheide geen plaats voor een officieel verslag.

Voorzover mij de gelegenheid tot antwoord gelaten werd op dit punt, heb ik getracht mijn verzoek te ver- duidelijken en te handhaven. Van mijn kant zie ik n.l. geen tegenstelling tusschen vertrouwelijk- en gemoede- lijkheid ener, en officieel karakter anderzijds. Ik meende veeleer, (ik kreeg toen geen gelegenheid het zoo duide- lijk te zeggen, als hier nu gedaan kan worden), dat overal waar in het kerkelijk handelen het één ván het ander wordt losgemaakt, de kerk in het gedrang komt; in de kerk moet men immers met elkander kunnen spreken (óók vertrouwelijk en gemoedelijk, waar dit van pas komt), maar in de kerk moet bij alles, ook juist bij het spreken, rechtszekerheid gegarandeerd blijven; (en daar- om de eisch van officieele fixatie van die gesproken woorden, die rechtsgevolgen — terzake van het ambt bij- voorbeeld — kunnen hebben). Juist het soort vertrou- welijk- en gemoedelijkheid, dat de officieele schriftelijke weergave schuwt, beschouwde ik, met velen, als een ge- vaar voor de kerk, en een invalspoor voor doorgaande informatie in de gemeenschap der heiligen.

Intusschen, de gelegenheid tot antwoord op dit prae- labels punt werd mij toen niet gegeven, en mijn her- haalde poging tot verdediging werd door den voorzitter afgesneden met een „dan ontnem ik U hierover het woord“. Een moment heb ik overwogen om een officieel verslag te stellen als „conditio sine qua non“ voor verder gesprek, en dus op dit punt het afbreken van de samen- spreking te riskeeren. En dit niet om mijn zin te krijgen. Ook niet omdat ik deputaten niet vertrouwde op hun eerlijkheid in het rapporteren, maar voornamelijk, omdat het in deze samenspreking gaan zou over de vraag of mij de sleutelen des hemelrijks namens Christus in Zijn Kerk te Noordeloos in handen gegeven zouden worden ja dan neen. Dit — het verlenen van de bevoegdheid tot het uitoefenen van de sleutelmacht — is immers wel het *allerofficieelste* wat er in de Kerk geschieden kan. Die sleutelen wilde ik alleen publiek ontvangen, zonder ook maar het minste mysterieuze was over deze ont- vangst, waardoor het kerkvolk niet open en eerlijk zou kunnen zien, dat en HOE ze mij werden overgereikt. Zoo-